

sopotja

iz vsebine

Uvodnik	3
Iz Zveze slovenskih društev na Hrvaškem	4
Iz društva	9
DPS	20
Si-T	21
Pogled z onkraj Snežnika	22
Srečanja	23
Foto kotiček	24

Zveza slovenskih društev na Hrvaškem (ZSDH) v novo kulturno sezono vstopa s pomembno pridobitvijo, uradno odprtim lastnim sedežem v Zagrebu, kar bo vsekakor okrepilo možnosti za dobro in redno delovanje tudi v prihodnje. V Sopotjih spremljamo vrsto dogodkov, ki se jih je udeležilo vodstvo ZSDH, največ v okviru letnega srečanja Dobrodošli doma, ki je letos potekalo v Novi Gorici in na katerem so med drugim podpisali Zamejsko kulturno koordinacijo. ZSDH je tudi posredovala svoja stališča do aktualne problematike slovenske skupnosti na Hrvaškem glede uresničevanja Okvirne konvencije za varstvo narodnih manjšin in v posebni izjavi izrazila zaskrbljenost zaradi policijske racije pri Peršmanovi domačiji na avstrijskem Koroškem. Rubrika Iz društva spremlja pestro dogajanje skupin KPD Bazovica, od nastopov mešanega pevskega zbora (MePZ), tudi na pevskem srečanju v Šentvidu pri Stični, folklorne skupine v Kaknju in dramske skupine na domačem odru in na Bistriškem do likovnih razstav, predstavitev publikacij in predavanja, pa tudi nastopov dueta glasbene skupine. KPD Bazovica je gostilo gledališčnike iz Obreža in znova obiskovalce iz Slovenije, iz upokojenskega društva iz Kopra in vrhniške knjižnice. Posebej živahno pa je bilo med tritedenskim potekom Poletja v Bazovici, ko je otroški živžav odmeval v dvorani, učilnicah in na vrtu. Planinska skupina (PS) redno nadaljuje izlete in se udeležuje dogodkov v organizaciji prijateljskih društev na Hrvaškem in v Sloveniji, od planinskih dnevov do mladinskega tabora, omenjamo tudi predavanje o prehojeni pešpoti od Murske Sobote do Baške na otoku Krku. Novo Gorico so obiskali tudi udeleženci dopolnilnega pouka slovenskega jezika in kulture (DPS) ter v zapisu za Sopotja strnili lepe vtise. Literarni kotiček prinaša spomine na Slovenijo, rubrika Si-T o dejavnosti reškega lektorata za slovenski jezik in povezovanja na obmejnem območju na področju socialnega varstva, kolumna Dragice Jaksetič o poletnih dneh, rubrika Srečanja pa predstavlja novo zborovodkinjo MePZ.

Prijetno branje in vabljeni na kulturne dogodke v KPD Bazovica.

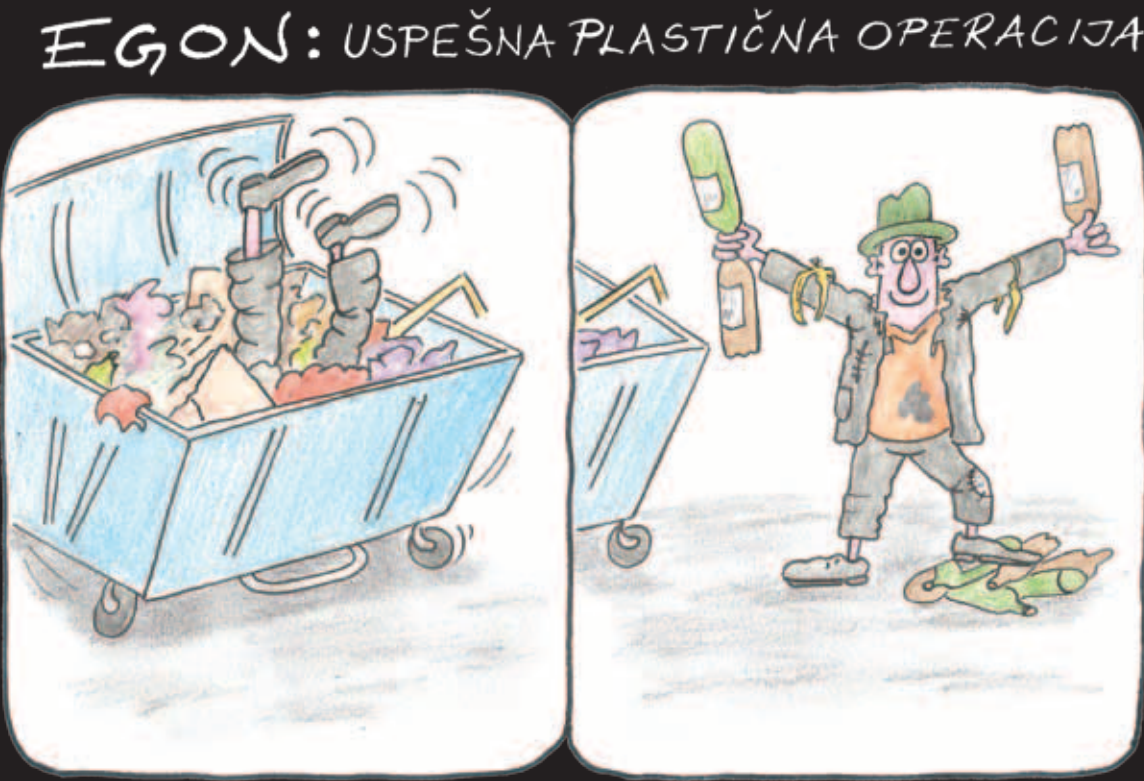
Uredništvo

OBVESTILO

Po daljšem časovnem premoru je v KPD Bazovica znova začela delovati fotografska skupina. Vodi jo Renata Jerkov, zaenkrat ima okrog dvajset članic in članov, zbirajo pa se vsako drugo sredo ob 17. uri. Prejeli smo vrsto lepih fotografij, nekatere izpolnjujejo tudi rubriko Foto kotiček in pričakovati je, da se bo delovanje skupine uspešno nadaljevalo.

K sodelovanju vabljeni tudi vsi zainteresirani!

Krovna organizacija v lastnem prostoru

ZSDH deluje v novem, lastnem prostoru na naslovu Odranska 12 v Zagrebu. Odprli so ga **22. maja** in je zato tudi poznejša skupščina tega dne, sicer organizirana v zagrebškem Slovenskem domu, potekala v posebej slavnostnem ozračju.

Na predstavitvi novega sedeža ZSDH se je poleg vodstva in delegatov na skupščini zbrala vrsta uglednih gostov, med njimi veleposlanik RS v RH Gašper Dovžan, predsednik Sveta za narodne manjšine pri Vladi RH Tibor Varga in saborski poslanec albanske, bošnjaške, črnogorske, makedonske in slovenske narodne manjšine Armin Hodžić, pa tudi gostji iz RS, predsednica Komisije DZ RS za odnose s Slovenci v zamejstvu in po svetu Suzana Lep Šimenko in vodja sektorja za Slovence v sosednjih državah na USZS dr. Breda Zalašček. **Marjana Mirković**

Barbara Antolić Vupora in Silvester Kmetić, arhiv ZSDH

15. maj, Državni zbor (DZ) Republike Slovenije (RS), Ljubljana

Komisija za odnose s Slovenci v zamejstvu in po svetu

Poslopje DZ RS, foto: www.dz-rs.si

Komisija je tokrat pozornost namenila gospodarskemu sodelovanju med RS in zadevno slovensko skupnostjo (www.dz-rs.si).

Državna sekretarka na Uradu Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu (USZS) Vesna Humar je med drugim izpostavila razvoj, oblikovanje in rast slovenskih podjetij, podjetniške pobude zunaj meja RS, predvsem v sosednjih državah, in sodelovanje z gospodarstveniki v drugih državah, kar je pomembno zlasti za izseljenske skupnosti. Kot je dodala, močno gospodarstvo pomeni tudi možnost za različne oblike podpore dejavnostim slovenskih društev nasploh. Poseben pomen v okviru USZS imata vzpostavitev slovenske globalne poslovne mreže (Slovenian Global Business Network, SGBN) in sodelovanje z mladimi rojaki po svetu, s ključno vlogo društva V tujini izobraženih Slovencev (VTIS). Poudarila je tudi pomen sistemskega vira financiranja za vsa krovna gospodarska združenja v sosednjih državah RS, kar omogoča zaposlitev osebja za dolgoročno delovanje. Novost je tudi sprememba Zakona o odnosih RS s Slovenci zunaj njenih meja, ki podrobno ureja način dodeljevanja sredstev za spodbujanje gospodarske osnove, in v

štirih letih bo na voljo deset milijonov evrov za gospodarstvenike, podjetnike, Slovence v sosednjih državah. Vzor je uspešna vzorčna kmetija v Porabju in pričakovati je, da bo tako zaživela tudi vzorčna turistično-izobraževalna kmetija (VTIK) v Prezidu.

V poročilu o delovanju ZGK za leto 2025 – članici iz Hrvaške sta poleg ZSDH od lani še RAST (Razvojna agencija Slovencev za trajnostni razvoj) s sedežem v Varaždinu in podružnico za področje turizma v Pulju ter Slovensko-hrvaška zbornica iz Zagreba (SHGZ) – je Felix Wieser iz Slovenske gospodarske zveze (SGZ) iz Celovca, sicer pobudnik ZGK, povedal, da načrtno razmišljajo o spodbujanju celotnega zamejskega območja, gospodarstva, ustvarjanja in ohranjanja delovnih mest ter izboljšanja infrastrukture, prav pa bi bilo, je še dodal, da bi se tudi regionalne oblasti bolj vključile v projekte, ki prinašajo dobrobiti vsem. Znova je ponovil, da če želimo razpravljati o medsebojnih razlikah, lahko to počnemo celo življenje. Če pa začnemo govoriti o stvareh, ki nas povezujejo, bomo vse življenje imeli zadosti dela. Seje so se udeležili tudi vodilni člani ZSDH Barbara Antolić Vupora, SHGZ Saša Muminović in Kmetijsko izobraževalne skupnosti (KIS) Zoran Ožbolt.

Omenjena komisija se je sešla tudi **12. junija**, ko se je seznanila z odzivom USZS na priporočila 20. Vseslovenskega srečanja iz leta 2024. **Marjana Mirković**

9. junij, 17. junij, USZS, Ljubljana

Sprejem ob dnevu državnosti RS

Podpredsednik vlade RS in minister za Slovence v zamejstvu in po svetu Matej Arčon je gostil sprejem ob dnevu državnosti, ki ga RS praznuje 25. junija. Udeležili so se ga predstavniki krovnih slovenskih organizacij iz sosednjih držav RS, diplomati in predstavniki ustanov, ki povezujejo Slovence v zamejstvu in po svetu z domovino matične kulture. V imenu ZSDH so bili med drugimi navzoči predsednica Barbara Antolić Vupora in vodilna članica agencije RAST Lucija Vupora ter predsednica KPD Bazovica Jasmina Dlačić in predsednik Sveta slovenske narodne manjšine mesta Reka Boris Rejec.

17. junija pa je sprejem v počastitev praznika organiziralo tudi veleposlaništvo RS v RH. Potekal je na prostem, v lepem okolju Arheološkega muzeja v Zagrebu, kot predstavnika ZSDH sta se vabilu odzvala podpredsednik Silvester Kmetić in častni predsednik ZSDH Darko Šonc. **Marjana Mirković**

S sprejema na USZS, foto: www.gov.si

10. junij, Hotel Central, Zagreb

Svetovalni odbor za Okvirno konvencijo o varstvu narodnih manjšin (OKVNM)

Delegacija svetovalnega odbora OKVNM je v tednu od 9. do 13. junija letos obiskala Hrvaško in na terenu ocenjevala napredek pri varstvu narodnih manjšin. Na podlagi srečanj s predstavniki vlade, a tudi civilne družbe in narodnih manjšin, bo svetovalni odbor pripravil svoje šesto mnenje o izvajanju OKVNM na Hrvaškem. To bo vsebovalo posebne ugotovitve in priporočila za nadaljnje ukrepanje, sprejeto pa bo predvidoma leta 2026 (www.coe.int).

V tem okviru so se člani omenjenega odbora med svojim šestim obiskom na Hrvaškem med drugim 10. junija v Zagrebu sešli s tamkajšnjimi predstavniki narodnih manjšin, tudi slovenske. Vodilna člana ZSDH, predsednica Barbara Antolić Vupora in namestnik Silvester Kmetić, sta ob tej priložnosti opozorila na različne težave glede slovenskega jezika, predvsem pri uvajanju v predšolsko vzgojo,

ovire pa so tudi pri zaposlovanju kadra za poučevanje po modelu C. Še vedno je nezadostna tudi zastopanost zaposlenosti pripadnikov slovenske narodne manjšine v državnih enotah in telesih enot lokalne in regionalne samouprave, sogovornika pa sta izrazila tudi nezadovoljstvo nad sedanjim, neustreznim načinom zastopanja v saboru. Opozorila sta še na prostorsko stisko društev, predvsem na doslej neuresničeno obvezo države za KPD Slovenski dom v Zagrebu. Temu društvu RH namreč znova, tudi v aktualnih Operativnih programih za narodne manjšine (2024–2028), še vedno (samo) napoveduje, da *bo proučen odkup ali donacija prostorov*. Rok ni naveden.

Marjana Mirković

Koristno srečanje, arhiv ZSDH

11. junij, Prezid

Vzorčna turistično-izobraževalna kmetija (VTIK)

Predsednica ZSDH Barbara Antolić Vupora in namestnik Silvester Kmetić sta v okviru svoje dejavnosti v vrsti različnih srečanj opravila tudi več obiskov na terenu in med drugim obiskala tudi VTIK v Prezidu. Objekt, vreden več kot milijon evrov in za katerega je sredstva v celoti zagotovila RS, se skoraj desetletje po napovedi naposled le bliža h koncu, tam naj bi bilo oktobra letos or-

VTIK pomembna pridobitev, arhiv ZSDH

ganizirano tudi letno srečanje vseh slovenskih društev. Dela za projekt VTIK so potekala v okviru pristojnosti KIS Gorski kotar in v sodelovanju z istoimenim slovenskim kulturnim društvom iz bližnjega Tršča.

Njuna predsednika, Zoran Ožbolt in Damijan Malnar, sta ob tej priložnosti navzoče, skupaj z gostjo iz Ljubljane, vodjo sektorja za Slovence v zamejstvu na USZS dr. Bredo Zalašček, seznanila z aktualnim položajem in vsestransko predvideno vlogo te pomembne pridobitve ter načrti za v prihodnje. Na srečanju je bila navzoča tudi vodilna članica agencije RAST Lucija Vupora.

■ Marjana Mirković

13. junij–3. julij, Nova Gorica/Gorica, Ljubljana

Dobrodošli doma

Največje srečanje Slovencev iz sosednjih držav RS, izseljenstva in domovine, tradicionalna prireditve Dobrodošli doma, je letos potekala med 13. junijem in 3. julijem v Novi Gorici – evropski prestolnici kulture. Zvrstili so se številni dogodki, z vsestransko obogatenim raznolikim programom in osrednjo prireditvijo 22. junija, s pevskimi, plesnimi in igralskimi nastopi rojakov z vsega sveta ter pravo slovensko veselico z Ansambлом Saša Avsenika. Pester spremljevalni program je skoraj mesec dni potekal v Gorici in Novi Gorici, od poslovnih konferenc, posvetov, razstav, filmov in koncertov do kulinarčno obarvanih dogodkov in najrazličnejših drugih priložnosti za druženje. Osrednji organizator, USZS, je prejel številne pohvale za odlično in vsebinsko izjemno bogato srečanje, več dogodkov, nekatere omenjamo v nadaljevanju, pa so se udeležili ali jih soustvarjali tudi sodelujoči iz društev in v okviru ZSDH.

13. junija je kot uvodni dogodek Dobrodošli doma potekalo tradicionalno srečanje slovenskih športnikov iz obmejnih dežel RS, že 47. po vrsti. Osrednji govor na otvoritveni slovesnosti je imel minister za Slovence v zamejstvu in po svetu Matej Arčon ter med drugim poudaril pomen povezovanja tudi v športu in vlogo lani ustanovljene Zamejske športne koordinacije (ZAŠKO). Njena člana iz Hrvaške, Damijan Malnar in Darja Čubrić, sta na srečanju spremljala tudi mlade udeležence iz SKD Gorski kotar iz Tršča in SKD Prešeren iz Lokev. Skupno se je zbralo več kot dvesto mladih do 16. leta starosti in se pomerilo v nogometu, košarki, odbojki in namiznem tenisu. Med najuspešnejšimi so bili slovenski športniki iz Italije, mladi iz Hrvaške pa so na igrišču z umetno travo pokazali največ nogometnega znanja, športnica Gita Janeš je za svojo potezo pri odbojki prejela tudi priznanje za "fair play".

Več: www.gov.si, www.olympic.si.

Povezovanje mladih, foto: www.olympic.si

16. junija je bila podpisana listina o vzpostavitvi Zamejske kulturne koordinacije (ZKK), ki bo – poleg že sklenjenih koordinacij na področju kmetijstva (Agra SLOMAK), gospodarstva (ZGK) in športa (ZAŠKO) – prispevala k povezovanju in ohranjanju skupnega slovenskega prostora v prihodnje tudi v kulturi. Predstavnikom kulturnih organizacij iz Avstrije, Italije in Madžarske, ki so z Matejem Arčonom in ministrico za kulturo RS dr. Asto Vrečko slovesno podpisali dogovor, se je v imenu ZSDH pridružila tudi predsednica Barbara Antolić Vupora. V okviru priprav na ZKK se je pred tem, 17. maja v Slovenj Gradcu, udeležila tudi okrogle mize, ki je pod geslom Brezmejni kulturni prostor potekala v Tednu ljubiteljske kulture.

Koordnacija tudi na področju kulture, foto: www.gov.si

19. junija je v DZ RS potekalo XXI. Vseslovensko srečanje, namenjeno povezovanju predstavnikov Slovencev iz zamejstva in sveta z najvišjimi predstavniki RS. Dogodek je priložnost za utrjevanje vezi ter krepitev sodelovanja in odpiranja novih možnosti za pogovor o prihodnosti slovenskih skupnosti. Tokrat je bil organiziran na temo P(ostati) Slovenec – ohranjanje slovenstva zunaj meja domovine. V imenu ZSDH se ga je udeležila predsednica agencije RAST Lucija Vupora.

Navzoče nagovoril Matej Arčon, foto: www.gov.si

Sodelujoča tudi Barbara Antolić Vupora (tretja z leve), foto: www.gov.si

20. junija je bil v okviru prireditve Dobrodošli doma organiziran posvet z naslovom Slovenci v politiki in diplomaciji, pripravila ga je Slovenska izseljenska matica (SIM), povezoval pa njen predsednik dr. Boris Jesih. Kot so med drugim zapisali v objavi na spletni strani www.uszs.si, so v prvem delu dr. Milan Jazbec, dr. Matjaž Klemenčič in Janez Stergar navzočim predstavili obsežnost in pomen področja, neposredne izkušnje iz svojega delovanja v Italiji, Avstriji, na Madžarskem in Hrvaškem pa so pozneje posredovale aktivne rojakinje Tatjana Rojc, Ana Blatnik, Erika Köllers Kiss in Barbara Antolić Vupora, sicer tudi poslanka stranke SDP v hrvaškem saboru v drugem mandatu (2024–2028).

20. junija je na svetovnem srečanju slovenskih podjetnic in podjetnikov z naslovom Posluj s Slovenci in zmaguj! in z uradno predstavitevjo zaživela tudi Slovenska globalna poslovna povezava (SGPP–SGBN). Navzoče je pozdravil Matej Arčon, okroglo mizo z naslovom Pomen mreženja v poslovnem svetu pa sta vodila državna sekretarka USZS Vesna Humar in mag. Dejan Židan z Ministrstva za gospodarstvo, turizem in šport (MGTŠ). Dogodka, ki utrjuje preboj za globalno mreženje slovenskih poslovnih klubov in organizacij, se je v imenu ZSDH udeležil predsednik KIS Gorski kotar iz Prezida Zoran Ožbolt.

22. junij pa je bil z osrednjo prireditvijo srečanja Dobrodošli doma dan, ko je bila Slovenija največja, so zapisali na spletni strani USZS, in po besedah slavnostnega govornika Mateja Arčona *Nova Gorica še nikoli tako velika in še nikoli tako brezmejna*. Nabito poln novogoriški Bevkov trg je bil namreč prizorišče ene najbolj srčnih in čustvenih prireditev, srečanja z več kot dva tisoč obiskovalci Slovencev iz zamejstva, sveta in domovine. Z glasbenim, akrobatskim, pevskim, gledališkim in igralskim nastopom so program soustvarili rojaki iz sedemnajstih držav z vsega sveta in navdušili občinstvo, zaključili pa skupaj s pesmijo Slovenija, od kod lepote tvoje, in nepozabno, pravo slovensko veselico z Ansambлом Saša Avsenika. Več: www.gov.si ■ Marjana Mirković

22. junij, Nova Gorica

Na prireditvi Dobrodošli doma v Novi Gorici so, kot so zapisali na Facebook strani USZS, ob dnevu državnosti RS tudi letos združili glasove rojakov z vseh koncev sveta in skupaj z Ansambлом Saša Avsenika zapeli pesem, ki mnogim rojakom prinaša občutek doma, Slovenija, od kod lepote tvoje, ter jo premierno predvajali na osrednjem dogodku.

V glasbeno voščilo so s posnetkom folklornega nastopa vključeni tudi članice in člani FS KPD Bazovica, ki jo vodi Nataša Grlica in ki so se udeležili osrednje prireditve v Novi Gorici, v imenu glasbene skupine društva pa v voščilu zapoje tudi njen umetniški vodja Ivan Harej – Harry in pevka Zdenka Kallan Verbanac.

28. junij, Gornji Senik, Porabje (Madžarska)

Dobrodošli pri nas

Krepitev vezi v športu,
foto: Facebook stran
Zveze Slovencev na
Madžarskem

V okviru ZAŠKO so na Gornjem Seniku v Porabju pripravili športni dogodek Dobrodošli pri nas. V odbojki za ženske in nogometu za moške so se na turnirju pomerile ekipe iz Italije, Avstrije in Hrvaške ter domačega športnega društva: Zveze slovenskih športnih društev v Italiji, Slovenske športne zveze iz Celovca, SKD Gorski kotar in ŠD Srebrni Breg.

27. julij, Avstrijska Koroška

Muzej Peršman, antifašistični tabor

Pri Peršmanovem
muzeju,
foto: www.gov.si

V Muzeju Peršman, enem osrednjih krajev zgodovinskega spomina koroških Slovencev, kjer so 25. aprila 1945 nacistične enote brutalno umorile enajst članov družin Sadvnik in Kogoj, med njimi tudi otroke in neoborožene civiliste, se je med potekom letošnjega mednarodnega antifašističnega izobraževalnega tabora, posvečenega 80. obletnici konca druge svetovne vojne, ki je potekal 27. julija, zgodil skrajno zaskrbljujoč dogodek: na študentski kamp je namreč vdrla policija s tridesetimi specialci in policijskimi psi, helikopterjem in droni zaradi suma upravnih prekrškov, kar vzbuja resen dvom v sorazmernost policijskega posredovanja, kot je v odzivu med drugim zapisal minister za Slovence v zamejstvu in po svetu Matej Arčon. Izrazil je pričakovanje RS, da bodo pristojni organi Republike Avstrije dogajanje transparentno raziskali ter podali verodostojna in celovita pojasnila o razlogih, poteku in posledicah izvedene policijske akcije. Kot je še dodal, je bil dogodek za pripadnike slovenske manjšine na avstrijskem

Zbrane športnike je uvodoma pozdravila predsednica Zveze Slovencev na Madžarskem Andrea Kovács in poudarila pomen takšnih srečanj tudi za krepitev vezi med rojaki vseh štirih sosednjih držav RS. Na srečanju je sodeloval tudi vodja športne pisarne pri ZSDH Damijan Malnar in za tednik tamkajšnje slovenske skupnosti Porabje, ki izhaja v Monoštru (Porabje, 10. julij 2025, <https://porabje.eu/>), med drugim povedal, da so po ustanovitvi ZAŠKO tudi rojaki v Gorskem kotarju začeli resneje delovati na področju športa, najprej s karatejem, dobro in uspešno jim kaže v nogometu, v prihodnje pa sledijo še druge vrste športov, glede na to, da imajo precej mladega članstva.

■ Marjana Mirković

Koroškem izjemno travmatičen, *ne le za organizatorje in udeležence tabora, temveč za celotno skupnost.*

Sporočila solidarnosti predstavnikom koroških Slovencev je poleg številnih slovenskih in drugih organizacij in posameznikov izreklo tudi več uglednih političnih in kulturnih osebnosti v Republiki Avstriji. Izjavo v podporo in solidarnost z rojaki v Avstriji je 29. julija v imenu ZSDH izrazila tudi predsednica Barbara Antolić Vupora.

Medtem pa je zaskrbljenost izzvalo tudi nesprejemljivo dogajanje 4. avgusta, in sicer na nogometni tekmi med ekipama Slovenskega atletskega kluba (SAK) iz Celovca in Atus Ferlach iz Borovelj, ko je bil trener SAK kaznovan z rumenim kartonom, ker je igralca nagovoril v slovenščini. Matej Arčon je dejanje med drugim obsodil z besedami, da je *neskladno s temeljnimi evropskimi načeli in s športnimi vrednotami sožitja in spoštovanja različnosti*. Pozitivni so številni izrazi podpore klubu od avstrijske, slovenske in mednarodne športne javnosti, Avstrijska sodniška zveza pa se je javno opravičila in napovedala ustrezne postopke, a rumeni karton ostaja. Več: www.gov.si

■ Marjana Mirković

15. maj, Slovenski dom KPD Bazovica

Obisk Društva upokojencev (DU) iz Kopra

Slovenski dom na Reki med ogledi Kvarnerja rade obiščejo skupine turistov ali različnih ustanov iz Slovenije. Tokrat so v društvu KPD Bazovica gostili večjo skupino Društva upokojencev (DU) iz Sv. Antona, krajevne skupnosti Mestne občine Koper. Po sprehodu po mestu in ogledu nekaterih znamenitosti so obiskali KPD Bazovica, predstavili delovanje svojega društva in ob tej priložnosti podarili tudi več knjig ter prisluhnili pripovedi o Slovencih na Reki. V imenu KPD Bazovica sta jih pozdravila poslovna tajnica društva Sandra Grudenic in Boris Rejec, tudi kot predsednik Sveta slovenske narodne manjšine Mesta Reka. Obiskovalce so zanimala številne teme, povezane z življenjem roja-

kov na Kvarnerju, prijetno srečanje pa se je zaključilo s pesmijo prisrčnih "kofetarič" DU, ob melodiji ustne harmonike, ki je gostitelje povsem očarala. ■ Povzeto po zapisu Sandre Grudenic

Obisk prinesel vedrino
in pesem, arhiv KPD
Bazovica

15.–16. maj, Inštitut za narodnostna vprašanja (INV), Ljubljana

Mednarodna konferenca

INV, ustanova s ključno vlogo pri razumevanju etničnih manjšin, medetničnih odnosov in oblikovanju vključujoče družbe, letos praznuje stoletnico delovanja, njegova posebna enota pa deluje tudi na Reki pod vodstvom dr. Barbare Riman. INV je tudi letošnji prejemnik Nagrade glavnega mesta Ljubljane (9. maja), in kot so med drugim zapisali v utemeljitvi priznanja, gre za *eno najstarejših središč za raziskovanje manjšinskih in narodnostnih vprašanj na svetu, ki je v preteklih desetletjih razširil tematike preučevanja na migracije in priseljence ter njihovo integracijo ... Inštitut s svojim delom bogati mesto Ljubljana ter širi vrednote medsebojnega razumevanja in spoštovanja raznolikosti*.

V okviru jubileja je 15. in 16. maja potekala tudi mednarodna znanstvena konferenca z naslovom Pomen raziskovanja etnične pripadnosti v 21. stoletju, organizirana ob stoletju raziskovanja, povezovanja in spodbujanja razumevanja etničnih vprašanj v regiji in širše. Dogodka se je udeležilo blizu sto udeležencev in predstavnikov splošne javnosti iz šestnajstih držav, prispevke o etničnih in manjšinskih vprašanjih pa je predstavilo več kot petdeset raziskovalk in raziskovalcev na enajstih raznolikih panelih. Dr. Barbara Riman je tako moderirala panel z naslovom Etničnost na obmejnem prostoru, na panelu

Migracija in integracija pa sodelovala s prispevkom o *nevidnih migrantkah*, slovenskih služkinjah in njihovih društvih v obdobju med obema vojnama na Hrvaškem, temi, ki, tudi zato, ker gre za žensko delovno silo, pogosto ostaja skrita, pogled v zgodovino pa kaže na njihovo precejšnje število, predvsem v Zagrebu, kjer je delovalo tudi več organizacij za pomoč in podporo.

20. maja pa je tudi v KPD Bazovica v okviru dogodkov Slovenske matice (SM), Matičina čezmejna gostovanja, in sodelovanja z INV potekala predstavitev zbornika Slovenski mediji na Madžarskem in Hrvaškem nekoč in danes. O knjigi sta spregovorila predsednik SM dr. Aleš Gabrič in soavtorica dr. Barbara Riman. Ob tej priložnosti je stekel tudi pogovor o težavah, s katerimi se sooča slovenska skupnost na Hrvaškem, s posebnim poudarkom na manjšinskih glasilih in navzočnosti slovenske manjšine v programih javne slovenske (RTV) in hrvaške radiotelevizije (HRT). Dr. Aleš Gabrič je ob tej priložnosti KPD Bazovica tudi podaril več knjig iz bogate zbirke v izdaji SM.

4. junija pa je na sedežu INV v Ljubljani potekala javna predstavitev delovanja INV, enote Reka, dogodek so poleg obiskovalcev po spletu lahko spremljali tudi kolegi in kolegice iz Slovenije in Hrvaške, tudi iz KPD Bazovica. Predstavniki reške enote, vodja dr. Barbara Riman, mladi raziskovalec Natko Štiglic in strokovna sodelavka Saša Kernjak Zubović so spregovorili o ključni dejavnosti, ciljih in dosežkih enote Reka v lanskem letu in nasploh. Velja dodati, da je sedež reške enote INV po kratkotrajni preselitvi znova v prostorih društva. Več: www.inv.si.

■ Marjana Mirković

Dr. Barbara Riman
vsestransko dejavna,
foto: www.inv.si

16.–18. maj, Kulturni dom, Kakanj, BiH

Gostovanje folklorne skupine (FS) KPD Bazovica

Folklorna skupina navdušila tudi v Kakanju, arhiv KPD Bazovica

FS KPD Bazovica se je z veseljem odzvala vabilu rojakov iz Kaknja, društva Slovensko združenje meščanov Jožef Špringer. Letos praznujejo 33. letnice delovanja, vezi z našim društvom pa so dolgoletne, segajo tja v leto 2003. Navezali so jih planinci obeh društev pri pohodu na Triglav in slučajno srečanje v domu na Kredarici je tako preraslo v prijateljstvo, ki traja do današnjega dne.

Slovenci so se v Kakanj in druge kraje v BiH priseljevali v več valovih, v času Avstro-Ogrske ter pred prvo in drugo svetovno vojno, kot rudarski inženirji in tehniki, rudarji in obrtniki, prihajali so z družinami ali pa tam osnovali nove. S seboj so prinesli svojo kulturo, jezik in običaje ter to ohranjali. Slovensko društvo v Kakanju je bilo ustanovljeno leta 1992, ko je tam živelo še več kot dvesto slovenskih družin in je bilo prvo registrirano slovensko društvo v BiH po osamosvojitvi. Do danes je upadlo število članstva, a preostali so še vedno precej aktivni in delujejo v več skupinah, folklorni, planinski in pevski, posebej uspešna pa je Mlada skupina muzikantov.

Slovesnost ob jubileju je potekala v soboto, **17. maja**, s svečanim programom na odru Male dvorane Kulturnega doma v Kakanju. Navzoče je uvodoma pozdravila predsednica društva Davorka Drijenčić - Špringer (hčerka ustanovitelja društva Jožefa Špringerja, op. ur.) in dobrodošlico izrekla naši FS ter

19. maj, Slovenski dom KPD Bazovica

Darko Mohar: Moja pot

Član vodstva KPD Bazovica in dolgoletni vodja njegove PS Darko Mohar je predstavil pešpot od Murske Sobote do Baške, dolgo več kot štiristo petdeset kilometrov, ki jih je v trindvajsetih etapah prehodil v letu dni, od 2. februarja lani do istega dne letos. Na poti so ga občasno spremljali prijatelji, na pomoč pa so priskočili tudi družinski člani.

Pot je bila na določen način tudi pot skozi moje življenje, je ob predstavitvi pred polno dvorano KPD Bazovica dejal Darko Mohar (1952) in se v simpatičnih utrinkih ozrl tudi na svoja otroška, mladostna in študentska, pa tudi službena in upokojenska leta. Zamisel za hojo od Prekmurja, iz rojstne Murske Sobote, do Baške na Krku, kamor se je leta 1958 preselila družina, med domačimi ni ravno naletela na navdušeno podporo, a na testnem Caminu Krk, na katerega se je ozrl tudi s posnetki, je dojel, kaj pomeni dolga hoja, in se trdno odločil, da

predstavnikom slovenskih društev iz Sarajeva, Zenice in Tuzle. Napovedala je skupni program, v katerem smo se na odru menjavali gosti in domača Mlada skupina muzikantov, ki je izvedla znane slovenske ljudske in avtorske pesmi. Naša FS se je predstavila s tremi plesi, primorskimi in koroškimi spletom ter Ta potrkano polko, vse ob spremljavi naših odličnih glasbenikov na harmoniki, klarinetu, kontrbasu in bugariji. Po uradnem delu se je druženje nadaljevalo ob bogati pogostitvi, vsi nastopajoči glasbeniki pa so zaigrali slovenske in druge priljubljene pesmi, tako da se je pelo in plesalo še dolgo v noč.

Po potovalnem načrtu smo iz Kaknja v zgodnjih jutranjih urah v nedeljo odšli proti Sarajevu. Tu smo imeli čas obiskati del lepote tega mesta in si med drugim ogledali Baščaršijo, Bazar in Gazi Husrev – begovo džamijo. Predsednica in podpredsednik KPD Bazovica Jasmina Dlačić in Milan Grlica ter vodja FS Nataša Grlica pa so se medtem sešli s predsednico SD Cankar iz Sarajeva, Verico Džindo.

Na poti proti Reki smo si na kratko ogledali še Mostar in se zaustavili v zanimivem mestecu Trilj. Polni vtisov in v dobrem razpoloženju smo se v poznih večernih urah vrnili na Reko. Za odlično organizirano potovanje smo hvaležni Nataši in Milanu Grlica.

■ Slavica Vuković Bačić

načrtovano pot tudi izpelje, ne le v poklon Prekmurju in Krku, temveč tudi hoji dedkov, ki je bila sicer njun izhod v sili: dedka po materi je namreč usoda med drugo svetovno vojno pripeljala na Madžarsko, kjer je pozneje pobegnil z vlaka za taborišče in se naposled peš vrnil v Mursko Soboto, a tudi drugi dedek se je v tem času domov odpravil peš, vse od taborišča v Gonarsu.

Začetek poti je ponazoril s prizori Prekmurja, zgodbo o Muri, ki jo ima od prvega ribolova za svojo reko, enako kot vrsto drugih, od Ščavnice do Rječine, povedal, da je na poti občasno tudi zašel, in ome-

nil veselo snidenje s člani KD France Marolt v Malečniku pri Mariboru, več let uspešno sodelujočim tudi s KPD Bazovica. Nanizal je vtise o drugih, naključnih srečanjih, ne vselej prijetnih, in se spomnil tudi svojih prvih službenih let v Kranju, ko je nabiral bogate planinske izkušnje z vzponi na vrhove bližnjih Karavank ter Kamniških in Julijskih Alp, zahvaljujoč tudi izobraževanju v alpinizmu, opravljenem med študijem elektrotehnike v Ljubljani. Pešpot je zato vključevala tudi srečanje s kolegi ter ogled fakultete in študentskega doma z omembo prijetnega srečanja z gostoljubnim študentom. V posebnem spominu ima tudi Ribnico z okolico, Šegovo vas, kjer je preživel zime in poletja. Pot skozi snežniške, medvedje gozdove je prinesla tudi to srečanje, sicer pa je kot nekaj najlepšega ob poti izpostavil grad Snežnik. V prijateljskem spremstvu je po nekdanji rapalski meji prešel tudi sedanjo in pot nadaljeval na Hrvaškem. Etapa od reškega naselja Srdoči, z nekdanjim prebivališčem v takrat prijetnem, manjšem naselju, ga je peljala do sedanjega naslova, v Mavrincih. Obvezen postanek je bil seveda v KPD Bazovica, s sprejemom, omenjenim

21. maj, Slovenski dom KPD Bazovica

Na obisku skupina Cankarjeve knjižnice z Vrhnike

KPD Bazovica je med ogledom Reke obiskala tudi skupina Cankarjeve knjižnice z Vrhnike. Goste je sprejela in jim zaželela dobrodošlico tajnica društva Sandra Gruđenić, jim na kratko predstavila dejavnosti in organizacije, ki imajo sedež v Slovenskem domu, ter jih popeljala na ogled prostorov, urednica Sopotij pa se je ob tej priložnosti ozrla na okviren pogled na slovensko skupnost na Reki in širše. Posebej je pozornost namenila zgradbi, v kateri domuje društvo, ki s svojo podobo in lepo urejenim vrtom vsakič preseneti tudi obiskovalce iz Slovenije. V poznejšem pogovoru z obiskovalci pa so vprašanja kar deževala, zanimalo jih je marsikaj, od pravic, zagotovljenih in uresničenih rojakom na Hrvaškem, in uporabe jezika do pridobitve državljanstva in današnjih vezi s Slovenijo, predvsem na področju nepremičnin in izobraževanja.

Veliko zanimanje za predstavitev, arhiv KPD Bazovica

v prvi letošnji številki Sopotij. Sledila je Crikvenica – tam je na letovanju s staršema prvič videl morje – in se zatem po morju odpravil do Šila na Krku. Zadnja etapa je potekala ob večjem spremstvu in se po devetih urah in prehojenih petintridesetih kilometrih srečno zaključila v Baški, s številnimi čestitkami družine in prijateljev, a z nekoliko grenkobe, ker tega mati, žal, ni dočakala. Darko Mohar se je iskreno zahvalil vsem, na različne načine sodelujočim pri podvigu, in izrazil upanje, da to ni konec zgodbe in da v bližini čaka še več caminov, od dvesto kilometrov dolgega po Gorskem kotarju, ne dosti krajšega od Mojstrane do Reke ali pa Vertikala, s planinci iz SPD Trst ...

Zanimiva pripoved je na ogled tudi na spletni strani:

<https://www.youtube.com/watch?v=Db4r8OXXN0w&t=5024s>

■ Marjana Mirković

Velja dodati, da začetki vrhniške knjižnice segajo v dobo čitalništva, v rojstno leto Ivana Cankarja, ko je bilo na pobudo njegovega očeta Jožefa leta 1876 ustanovljeno bralno društvo, namenjeno zagotavljanju literature v slovenščini za prosvetljevanje in izobraževanje nižjega sloja prebivalstva. Kot med drugim še navaja spletna stran <https://ckv.si>, je bila sedanja vrhniška knjižnica uradno ustanovljena leta 1958, kot Ljudska knjižnica.

■ Marjana Mirković

Obiski iz knjižnic vedno dobrodošli, arhiv KPD Bazovica

23. maj–6. junij, Galerija Juraj Klović, Reka

Glede na motiv, razstava fotografij

V okviru cikla Dialog so v galeriji reške podružnice Hrvaškega društva likovnih umetnikov (HDLU) Juraj Klović postavili razstavo Glede na motiv. Predstavili so štiri umetnike, Mirno Bartolić, Daria Jurjevića, Maria Beganovića, avtorja, ki je v okviru Hrvaške radiotelevizije (HRT) posnel tudi več filmov o slovenski skupnosti na Reki in širše, ter Istoga Žorža, priznane-

24. maj / 7. junij, Slovenski dom KPD Bazovica / Dvorana Rudnik Vreme, Famlje
Žalujoči ostali, komedija

Po uspešnem nastopu, arhiv KPD Bazovica

Dramska skupina KPD Bazovica je ponovila uprizoritev komedije Žalujoči ostali srbskega komediografa Branislava Nušića, v priredbi dr. Kristine Riman in režiji vodje skupine Serda Dlačića. V predstavi igrajo Vitomir Vitaz (Valentin, okrajni načelnik), Darko Mohar (Roman, trgovec), Milan Grlica (Makso, nezaposlen meščan), Dubravka Dijanić (Sanja, Valentinova žena), Milena Licul (Gina, Romanova žena), Nataša Grlica (Sara, vdova) in Ivana Ilić (Danica, hišna pomočnica), šepetalka je Slavica Vuković Bačić, za ton in luč pa skrbi Gordan Dlačić. Tudi ta uprizoritev je bila med obiskovalci zelo lepo sprejeta, kot vsakič doslej.

6. junija pa je gledališka skupina KPD Bazovica enako lep sprejem s čestitkami nastopajočim doživela na gostovanju v

ga reškega umetniškega fotografa in dolgoletnega člana KPD Bazovica, tudi prvega mentorja fotografske skupine društva.

Istog Žorž je ob tej priložnosti izrazil zadovoljstvo nad sodelovanjem, med drugim povedal, da so njegova dela večinoma nastala v urbanem okolju, predstavil pa je tudi fotografije, ustvarjene z uporabo foto shopa, da se vidi, kot je dejal, *da se tudi mi starejši znamo prilagajati novostim*.

Kot je med drugim v katalogu razstave, objavljenem na spletni strani <https://hdlu-rijeka.hr>, zapisala mag. Jasna Rodin, Istog Žorž *skoraj instiktivno vzpostavlja ravnotežje med subjektivnim doživljanjem, stvarnim motivom in samo likovno strukturo, povezujoč tako zunanje in vidno s svojim notranjim svetom, občutki, energijo in spomini*. ■ **Marjana Mirković**

Sloveniji. V okviru Tedna ljubiteljske kulture, organiziranega pod pokroviteljstvom Javnega sklada za kulturne dejavnosti (JSKD), so se na povabilo Turističnega, kulturnega in športnega društva (TKŠD) Urbanščica uspešno predstavili v Famljah, naselju v občini Divača. Polna dvorana se je od srca nasmejala pohlepni dedičem, ki so se kljub vsem spletkam za dediščino obrisali pod nosom, so o nastopu zapisali na spletni strani www.urbanscica.si.

TKŠD Urbanščica organizira kulturne, turistične in športne prireditve ter poleg tega skrbi tudi za promocijo in ohranitev naravne, kulturne ter tehniške dediščine. Ureja in vzdržuje tematske poti (literarno Magajnovno pot na Vremščico ter poti za ohranjanje in promocijo vodnih virov in kalov, Od živine do divjadi in Pot vodnih zakladov), prizadeva si tudi za ohranitev dediščine Južne železnice in vodnih virov ter premogovništva na Vremškem. V sklopu slednjega so leta 2020 odprli obnovljen industrijski objekt v Famljah, Dvorano Rudnik Vreme, nekdanji rudniški objekt, v katerem danes potekajo kulturni, športni in drugi dogodki, društvo pa je uredilo tudi muzejsko zbirko premogovništva. ■ **Marjana Mirković**

25. maj, Ilirska Bistrica

Turistični obisk PS

PS si občasno privoščijo turistično obarvane izlete. Takrat so gozdovi, ozke stezice, vzponi na vrhove ali kaj podobnega čisto v drugem planu. Ob strokovnem vodenju so se tako že sprehodili po Trstu in Kopru ali v času adventa obiskali Salzburg, Maribor in Budimpešto.

Tokrat so izkoristili priložnost, ki jim jo je ponudila tajnica KPD Bazovica Sandra Grudenić, obenem tudi turistična vodnica, in obiskali so Ilirsko Bistrico. Mesto, v katerem imajo številne prijatelje, mesto, na katero jih navezuje članstvo v PD Snežnik, in mesto, skozi katero se ponavadi samo peljejo na poti za Snežnik ali kam drugam v Sloveniji.

Sandra Grudenić je pripravila bogat program za celodnevni obisk kraja bogate zgodovine in vrednega ogleda. Najprej so se odpravili na Hrib svobode s spomenikom, posvečenim borcem 3. prekomorske udarne brigade in 4. jugoslovanske armade, ki so padli na Brinškovem griču maja 1945 v bitki za osvoboditev Ilirske Bistrice. Spomenik je delo kiparja Janeza Lenassija in arhitekta Žive Baraga (in je bil tudi del razstave K betonski utopiji: Arhitektura v Jugoslaviji 1948–1980 v newyorškem mu-

zeju moderne umetnosti MoMA, postavljene leta 2018, op. ur.). Starši ali predniki prenekaterega člana skupine so sodelovali v tej bitki.

Potem so se odpeljali na bližnji Prem in si ogledali grad, po legendi naj bi nastal na mestu rimske utrdbe (Castra Prima). Zadnji lastnik, tržaški zdravnik Bruno Zuccolini, je leta 1927 kupil propadajoči grad in ga preuredil v svojo letno rezidenco, po vojni je bil grad nacionaliziran in pozneje tudi obnovljen.

V samem mestu Ilirska Bistrica so si ogledali staro mestno jezero, zbirko čevljarske delavnice Ludvika Peršeta, Hodnikov mlin, Čebelarski dom in za konec slap Sušec, tokrat izredno bogat z vodo.

Hvala, Sandra, da si članom PS privoščila lep dan in spoznavanje mesta, s katerim so spletili številne vezi! ■ **Darko Mohar**

Pri spomeniku, foto: Darko Mohar

6. junij, Slovenski dom KPD Bazovica

Knjige za učence slovenščine v Buzetu

Med šolami, ki imajo na urniku pouk slovenščine po modelu C, je devet let tudi osnovna šola (OŠ) Vazmoslav Gržalja v Buzetu. V minulem šolskem letu je pouk obiskovalo trinajst učencev v matični šoli in trije v podružnični šoli v Roču. Slovenščino poučuje učiteljica Darja Čubrić, ki ji gre med drugim tudi za sluga za zbirko knjig, donacijo KPD Bazovica z Reke, ki bo v prihodnje obogatila in popestrila učenje slovenščine v tej istrski šoli. Kot je na spletni strani šole <https://os-vgrzalja-buzet.skole.hr/> med drugim zapisala ravnateljica Jadranka Bartolić - Muzici, bosta skupaj z Darjo Čubrić za novo pridobitev uredili poseben, slovenski kotiček. Knjižno darilo, ki vsebuje tudi družabne igre, jima je na manjši slovesnosti v KPD Bazovica izročila predsednica društva Jasmina Dlačić ter ob tej

priložnosti zaželela čim več mladih bralcev in uspešen odziv na pouk slovenščine tudi v prihodnje. ■ **Marjana Mirković**

Jasmina Dlačić, Jadranka Bartolić – Muzici in Darja Čubrić, arhiv KPD Bazovica

12. junij, Slovenski dom KPD Bazovica

Likovna razstava društva Plavo svetlo

Železničarsko slikarsko društvo Plavo svetlo je v okviru dolgoletnega sodelovanja s KPD Bazovica tudi letos gostovalo z likovno razstavo. Nastala je pod mentorstvom Ive Mušanović, tokrat pa so predstavili več kot dvajset del različnih avtorjev.

Zbrane ob razstavi je pozdravil koordinatorski dejavnosti v KPD Bazovica Vitomir Vitaz, ki je dogodek tudi povezoval in se ob tej priložnosti najprej ozrl na številne pretekle predstavitve tega ljubiteljskega društva, ki uspešno deluje že več kot petindvajset let. Razstavo in ustvarjalce je zatem predstavila mentorica gostujočega društva Iva Mušanović.

Društvo Plavo svetlo združuje likovne ustvarjalce, zaposlene ali upokojece Hrvaških železnic in njihove družinske člane iz vse države. Ustvarjajo v različnih tehnikah in raznoliki tematiki, organizirajo skupne in samostojne razstave po različnih krajih na Hrvaškem in zunaj nje, tudi na mednarodni ravni, ter sodelujejo s številnimi likovnimi in drugimi društvi na Hrvaškem in v drugih državah. Za svoja dela so prejeli tudi več nagrad in priznanj. **Marjana Mirković**

13. junij, Slovenski dom KPD Bazovica

Prelepa Slovenija, koncert

Čudovit večer, zapelo se in tudi zavrtelo, arhiv KPD Bazovica

Člana glasbene skupine KPD Bazovica Mimo ritma, njen čumetniški vodja Ivan Harej – Harry na kitari in pevka Zdenka Kallan Verbanac, sta pripravila še en čudovit in dobro obiskan glasbeni večer s plesom, v ritmu valčka in polke, kot poklon priljubljenim napevom, posvečenim Sloveniji in zakladnici zimzelenih uspešnic slovenske glasbe.

Na seznam repertoarja, ki je bil, pohvalno, na voljo obiskovalcem skupaj s podatki in prvimi stihmi pesmi, sta uvrstila kar petindvajset melodij. Posebej nekatere izmed njih so segle v sr-

ca obiskovalcev in zasrbele pete mnogih ter obudile številne spomine: največ pesmi je bilo seveda s podpisom Avsenikov, z začetno Tam, kjer murke cveto, manjkale pa niso niti ljudska V dolini tihi in Rompompom (Bod' moja, bod' moja) ter več uspešnic Marjana Stareta, Alfija Nipiča in Ota Pestnerja. Program sta ob koncu sklenili obvezni pesmi Slovenija, od kod lepote tvoje in Dobra volja je najbolja (Kaj mi poje ptičica), naslovna skladba iz filma Kekec iz leta 1951, ki jo je na besedilo Frana Milčinskega Ježka uglasbil Marjana Kozina in ji še danes vedno radi prisluhnemo.

Čestitke za izbor, izvedbo in trud so neutrudnemu duetu nastopajočih, vedno polnemu dobre volje, izrekli številni obiskovalci z iskreno željo, da takšen večer še kdaj ponovita. **Marjana Mirković**

14. junij, Slovenski dom KPD Bazovica

Gledališka skupina KD Obrež: Fetiš na uniforme, komedija

Gostujoča predstava razveselila občinstvo, arhiv KPD Bazovica

V okviru tednov ljubiteljske kulture (TLK, 15. maj–17. junij 2025) – vseslovenskega kulturnega projekta, ki ga vsako leto organizira Javni sklad za kulturne dejavnosti, letos pod sloganom Brezmejni kulturni prostor, namenjen tudi čezmejni povezanosti – je v KPD Bazovica gostovala gledališka skupina KD Obrež iz istoimenskega, kulturno živahnega naselja v občini Središče ob Dravi.

Gostje so že štirinajst let uprizorili celovečerno komedijo z naslovom Fetiš na uniforme avtorja in režiserja Boštjana Kuhariča, kot mentorica režije pa je pripravi sodelovala gledališka in radijska

režiserka Ajda Valcl. Predstava, izvedena v mešanem narečnem jeziku, govori o življenju sstanovalec Marjete in Drageca, ki je na prvi pogled zasanjan prometnik, z ljubezenskim življenjem s tremi ženskami, vsemi v uniformah: strojevodjo Mašo, sprevodnico avtobusa Nušo in policistko Niko. V okviru njune zgodbe, polne nepričakovanih preobratov, se razvije večplastna pripoved o ljubezni, lažeh in skrivnostih, zaupanju in zapletenosti medsebojnih odnosov.

Dodati velja, da je Boštjan Kuharič, tudi dolgoletni vodja gledališke skupine in predsednik KD Obrež – društva, ki je lani praznovalo petdesetletnico delovanja –, na Regijskem Linhartovem srečanju 24. maja letos v Ormožu za predstavo Fetiš na uniforme prejel nagrado za posebne dosežke, posebno priznanje selektorja. Na Facebook strani gledališke skupine KD Obrež so ob tem med drugim zapisali, da je Boštjan Kuharič tudi pisec scenarijev, režiser, igravec in srce številne ekipe, ki jo s predanostjo in vizijo uspešno vodi že vrsto let. S svojim znanjem, občutkom za ljudi in umetnost soustvarja prostor, kjer lahko domišljija, pogum in talent rastejo. **Marjana Mirković**

16. junij, Slovenski dom KPD Bazovica

Josipina Urbančič Turnograjska, življenje in delo

Josipino Urbančič Turnograjsko (1833–1854) je na izviren način predstavila izvrstna poznavalka, profesorica slovenskega jezika in zgodovine s tremi doktorati (s področja literarnih ved in dva iz prava), ddr. Mira Delavec Touhami, tudi avtorica znanstvenih monografij o Turnograjski, ustanoviteljica oziroma predsednica istoimenskega kulturnega društva ter vsestransko prizadevajoča si za ohranitev spomina nanjo. Prinesla je nekaj drobtin iz življenja in dela te prve slovenske pisateljice, tudi pesnice in skladateljice, ki je kljub mnogo prezgodnji smrti zapustila literarno in glasbeno dediščino. Josipina Urbančič se je rodila na gradu Turn pri Predvoru pri Kranju, tam odrasla in se izobrazila ob poučevanju domačih učiteljev. Slovstveno in glasbeno nadarjena je ustvarjala v času, ko se je pripovedništvo na Slovenskem šele razvijalo, navdihovali sta jo zgodovina, zlasti slovanska, in tudi vloga žensk. Pod psevdonimom Turnograjska je zapustila osemintrideset povestic, omeniti velja tudi pisma, bilo jih je več kot tisoč, ki sta si jih v letih 1850 in 1853 izmenjala s poznejšim možem, takrat študentom prava Lovrom Tomanom iz bogate fužinarske dru-

Kot Josipina, ena in edina, arhiv KPD Bazovica

žine v Kamni Gorici, znanem tudi po govoru ob Prešernovi smrti. Pisma, dokument časa, prinašajo pričevanje o jeziku in tedanjem političnem, družbenem in vsakdanjem življenju. Poročila sta se leta 1953, a Turnograjska je kmalu po porodu prvega otroka umrla, še ne stara enaindvajset let.

Vsebinsko bogat večer je bil posebej zanimiv za odrasle udeležence DPS v KPD Bazovica, za izjemno predstavitev sta se gostji zahvalili učiteljica Vida Srdoč in tajnica društva Sandra Grudenčič, posebne čestitke so izrekli tudi navzoči, med njimi nekdanja ravnateljica OŠ Pečine Irena Margan, ki je kot prva učiteljica slovenščine pred skoraj dvajsetimi leti orala ledino za uveljavitev pouka po modelu C v šolah na Hrvaškem, in kot zanimiv drobec dodala, da je tudi ona doma iz Kamne Gorice.

Predavanje je v celoti na ogled na spletu: www.youtube.com/watch?v=EJO-dJ-qVcY **Marjana Mirković**

21.–22. junij, Šentvid pri Stični

Tabor slovenskih pevskih zborov 2025: Prelepa si, naša dežela!

Priljubljeno množično pevsko prireditev je v soboto v avli OŠ Ferda Vesela tradicionalno napovedal večerni koncert z nastopom slovenskih pevskih zborov iz sosednjih in drugih držav: Italije (dekliška skupina Primorsko iz Mačkolj pri Trstu), Madžarske (MePZ Avgust Pavel Gornji Senik iz Zveze Slovencev na Madžarskem), Srbije (ŽePZ Pojoča družba Beograd) in Hrvaške (MePZ KPD Slovenski dom Zagreb, MePZ SKD Triglav Split in znova MePZ KPD Bazovica z Reke pod vodstvom dirigentke Suzane Matušan Avgustini).

Osrednji dogodek je potekal v nedeljo, ko je pod geslom Prelepa si, naša dežela! pod taktirko dirigenta Igorja Švare prepevalo okoli devetdeset zborov iz Slovenije ter Srbije, Italije, Madžarske in Hrvaške. Združeno so zapeli odrasli, otroški in mladinski pevski zbori, sodelovali pa tudi Orkester slovenske policije, FS Vido-

25. junij, KS Jasen, Ilirska Bistrica

Dan državnosti RS

MePZ lepo obogatil program, foto: www.ilirska-bistrica.si

Skupine KPD Bazovica že leta, še iz časa skupne države SFRJ, ob različnih praznikih in drugih prireditvah sodelujejo s kulturniki z Bistriškega, kot gostje ali gostitelji. Tokrat se je vabilu društva Ahec Jasen odzval MePZ z zborovodkinjo Suzano Matušan Avgustini in s svojim nastopom obogatil praznovanje ob dnevu državnosti RS.

Društvo Ahec Jasen, dobro znano tudi obiskovalcem KPD Bazovica, je skupaj s KS Jasen in ob podpori Občine Ilirska Bistrica tudi letos pripravilo osrednjo občinsko prireditev ob dnevu državnosti. V bogatem kulturnem programu so kot poklon Sloveniji poleg zbora z

30. junij–18. julij, Slovenski dom KPD Bazovica

Poletje v Bazovici

Navdušeni nad izletom, arhiv KPD Bazovica

Priljubljen program Poletje v Bazovici je tudi letos privabil otroke od predšolskih do štirinajst let starosti in v treh tednih v treh skupinah več kot petdeset udeležencev, ki so v društvo znova prinesli veselje in živahen utrip. Poleg raznolikih vsebin, od poučnih in zabavnih do likovnega ustvarjanja in učenja slovenščine pa je bilo tudi dovolj časa za igranje v vrtu. Delavnice je pripravila in vodila učiteljica slovenščine Romana Turkušić

vo in recitatorji srednje šole Josipa Jurčiča iz Ivančne Gorice. Poleg množičnega pevskega nastopa in slavnostne povorke je bilo tudi letos organiziranih več spremljajočih dogodkov, od sejma domače obrti in umetnosti VidArt do različnih zanimivih nastopov za staro in mlado, so med drugim zapisali na spletni strani www.ivancna-gorica.si. Letos je po več kot 35 letih aktivnega sodelovanja maestro Igor Švara sklenil vodenje združenih pevskih zborov in v zahvalo prejel posebno priznanje Državnega sveta RS. ■ Marjana Mirković

Reke nastopili še vokalna skupina Brkinci in domači Kerglci izpod Ahca, zaplesali folkloristi Folklornega društva Gradina, meh pa je raztegnil harmonikar Tim Paveo, so med drugim zapisali na spletni strani bistriške občine www.ilirska-bistrica.si. Prireditve sta povezovali domačinki Kaja Štemberger in Eva Zevnik ter jo obogatili tudi z recitalom domovinskih pesmi.

Slavnostni govornik, bistriški župan dr. Gregor Kovačič, je ob tej priložnosti zbrane povabil k negovanju kulture dialoga, vrednot svobode, trajnosti, blaginje in medsebojnega spoštovanja.

Društvo Ahec, imenovano po bližnjem hribu, deluje od leta 1999, krajevno kulturno dediščino pa ohranjajo skupine MePZ Ahec, Jasenski pevci, Glasbeno-folklorna skupina Kerglci izpod Ahca in igralska skupina. ■ Marjana Mirković

Škrab v sodelovanju s tajnico KPD Bazovica Sandro Gruđenč in mladimi močmi, znova pohvaljenimi Michelle Samardžić, Evo Lončarič in Emili Kraljič. Vse so prvi teden tudi spremljale najstarejšo skupino otrok, večinoma v starosti od deset do štirinajst let, na organiziranem izletu v Ljubljano, ki je bil izveden 2. julija: na USZS jih je sprejela vodja sektorja za Slovence v sosednjih državah dr. Breda Zalašček, obiskali so DZ RS in, kot največje doživetje, Hišo iluzij.

Program je med drugim obsegal še ogled reške Otroške hiše in muzeja farmacije, gostovanje KUD Galerija C. C. U. (Creative Creatures United) s predstavo Mehurčki, pa terensko delo, ko so spoznavali in zbiral rastline v vrtu Slovenskega doma. Na

predstavljene vsebine so izdelovali herbarije, maske, žuželke, plakate itd. Tedne so tudi letos sklenili s pristrčnim nastopom s pesmijo in plesom ter besedo in sliko o mestih Ljubljana, Koper, Bled in Maribor ter krajšim filmom o poteku delavnice. Čestitke za organizacijo in program ter številne zahvale so tudi tokrat kar deževale. Zaslužno. ■ Marjana Mirković

IZ PLANINSKE SKUPINE

11. maj, PS znova s SPD Trst, tokrat na Kavranovo steno nad Crikvenico

Za spomladanski skupni izlet PS s SPD Trst je bilo znova izbrano območje Vinodola, tokrat Kavranovo steno nad Crikvenico. Povezava primorja z goratim predelom na Kvarnerju ponuja izredne razglede, a tudi sredozemske dišave in toploto, pa tudi veliko zgodovine, tako da so izleti v te kraje zelo priljubljeni.

Na Kavranovo steno pripelje izjemno ugodna, še na začetku razvoja turizma v teh krajih zgrajena Ljubavna cestica. Lepo speljana, večinoma skozi senco borovih gozdov, povezuje zgodovino, razglede in sredozemsko naravo. Pohod se je začel na cesti pod kaštelom Badanj, utrdbo, ki je tu stala že v antičnih časih, verjetno kot nadzor za pot od starorimskega naselja Tarsatica (Reka) proti Senii (Senj). Opuščena je bila v 14. stoletju, po močnem potresu leta 1321. Pot se nadaljuje po severni strani hriba, z lepimi razgledi na Vinodol in skalovje nad Grižanami,

Na Ljubezenski cestici, foto: Darko Mohar

zatem skozi gozd do zakraselega območja za začetek vzpona na Kavranovo steno, ki zahteva malce več pozornosti za varen korak. Pristop na vrh poplača zelo lep razgled proti Tihemu, Vinodolskemu in Velebitskemu kanalu ter tudi kvarnerskim otokom. V daljavi se v višavo dvigata Velebit na eni strani in Učka na drugi.

V lepem razpoloženju se je izlet končal s sprehodom po Crikvenici in bil tudi priložnost za veliko zahvalo dosedanja predsednici SPD Trst Marinki Pertot, s katero je PS uresničila veliko skupnih projektov, in seznanitev z novo predsednico Loređano Gec. Vezi, ustvarjene v preteklih dvajsetih letih, se bodo nadaljevale. Veliko je še idej, vrednih uresničitve. ■ Darko Mohar

16.–18. maj, Lika – Steza petih vrhov

Pet vrhov v okolici Perušića v Liki je bilo cilj tridnevnega izleta, ki sta ga organizirala Zinka Božiček in Branko Arbanas, udeležilo pa se ga je devetindvajset članov PS. Takoj po prihodu so se razporedili v dve skupini. Skupina B si je ob spremstvu vodnika naravnega parka Grabovača ogledala jamo in se sprehodila do izletišča Čojluk. Skupino A pa je medtem lokalni vodnik Petar Murgić, imenovan Pero, odpeljal proti vrhovom Grabovača, Sklopača in Metlača, visokim nekaj več kot 770 m. Za prvi dan je ostalo še dovolj moči za ogled kmečkega turizma v vasi Pervan.

V soboto se je skupina B ob reki Liki sprehodila do umetnega jezera Kruščica, voda katerega poganja HE Sklope in HE Senj. Skupina A se je v tem času povzpela še na Risovac, ki je najvišji (880 m) od petih vrhov, ter na Pečinski vrh kot zadnjega. Seveda je bilo po končani šesturni hoji dovolj volje za popoldansko in večerno druženje.

V nedeljo se je po nočnem dežju prikazalo sonce in omogočilo vožnjo z ladjico po

Pet vrhov, skupina B, arhiv Branka Arbanasa

reki Liki vse do jezera Kruščica. Lepe vtise z izleta je zapisala Sandra Grus (povzetek, prevedel Darko Mohar): "Malo je reči hvala tebi, Pero, hvala tudi organizatorjema Zinki in Branku za velik trud, dobrodošlico, nasmeh, stisk roke in iskren objem, vse do konca našega druženja. Druženja v stiku s prekrasno naravo, vetrom, ki nas je božal, vonjem travnikov, čudovitimi barvami, razgledi, ki prebujajo, in reko, ki teče, teče in piše spomine, ki nikoli ne bodo zbledeli ..."

Po poročilu Zinke Božiček povzel in prevedel Darko Mohar Posnetki: iz arhiva Zinke Božiček

31. maj–1. junij, Dneva hrvaških planincev na Učki: ocena odlično

Množica na Vojaku,
foto: Darko Mohar

Organizacijo je letos prevzelo PD Opatija, večkrat nagrajevano PD in po večmesečnih pripravah in z več kot sto prostovoljci nalogo opravilo brezhibno, od sprejema gostov, parkiranja, prireditve, prehrane in pohodov do namestitve, obveščanja in še marsičesa.

Seveda so dneva planincev počastili tudi predsednik Hrvaške planinske zveze (Hrvatski planinarski savez) Darko Berljak, podpredsednica Jadranka Čoklica, glavni tajnik Alen Čaplar in Fernando Kirigin, župan Opatije, mesta, ki delovanje PD Opatija močno podpira. Goste na prireditvi in vse navzoče – bilo jih

je več kot petsto, vključenih v več deset planinskih društev iz cele Hrvaške, od Slavonije do Dubrovnika – je uvodoma pozdravila predsednica PD Opatija Ivana Eterović.

Za planince so bili v soboto pripravljeni trije pohodi in v nedeljo še dva, ki so zajeli najlepše predele Učke in Čičarije. Pohodi so izpeljani pod vodstvom opatijskih planinskih vodnikov.

Dogodka so se udeležili tudi člani PS KPD Bazovica, kot pomoč pri izpeljavi prireditve ali kot udeleženci pohodov. Na vabilo prijateljskim društvom sta se odzvali tudi dve slovenski planinski društvi, s katerima PS odlično sodeluje, v soboto člani Obalnega PD iz Kopra in v nedeljo pet članic PD Dovje Mojstrana. S takim pristopom je potrjeno dolgoletno, zelo uspešno sodelovanje med PD Opatija in PS KPD Bazovica. **Darko Mohar**

7. junij, Golica, Slovenija, Srečanje slovenskih zamejskih planinskih društev

Na Golici, foto: Milivoj
Filipović

Na 52. srečanje slovenskih zamejskih PD se nas je odpravilo devet iz naše PS. Izhodišče je bilov Planini pod Golico, kjer so nas prisrčno sprejeli gostitelji iz PD Jesenice in nam posredovali osnovne informacije o srečanju. Pot je najprej na kratko peljala skozi gozd in se nadaljevala po grebenu planine. Golica je na slovenski strani položna in s čudovitimi razgledi na cvetoče poljane, vse do Jesenic v kotlini, na avstrijski pa strmo pada proti Celovcu, a razgledi so prav tako izjemni. Prve minute hoje po blagem vzponu so prinesle razočaranje, ker so narcise ovenele, pač nismo vedeli, da nas višje ob poti čakajo v polnem razcvetu. Ob slabem vetru in redki megli smo se pov-

zpeli do vrha in zatem do koč na Golici, kjer sta bila organizirana program in družabno srečanje. Harmonikar Filip Klinar nam je lepo zaigral več pesmi, zatem smo prisluhnili Pihalnemu orkestru Jesenice - Kranjska Gora, toda program je na kratko prekinila akcija Gorske reševalne službe, ki je s helikopterjem poskrbela za prevoz pomoči potrebne planinke v dolino. Poneke smo izvedeli, da uspešno okreva.

Po pozdravnem nagovoru gostitelja in zahvali sodelujočih sem ob tej priložnosti med drugim izrazil željo in pripravljenost naše PS, da organizira prihodnje srečanje, enako je ponudilo tudi društvo iz Celovca. Dogovor o tem sledi. Domov smo se vrnili polni lepih vtisov. Hvala dobri družbi, prisrčnim gostiteljem in KPD Bazovica, ki nam je omogočilo udeležbo na tem srečanju.

Povzeto po zapisu Maria Aničića, prevod Marjana Mirković

14. junij, Za dan slovenskih planincev z MDO PD Primorske na Janče

MDO PD Primorske na Jančah, arhiv Darka Moharja

Janče so 792 metrov visok vrh med reko Savo in dolino potoka Besnica. Na vrhu stoji planinska koča, malo pod njo je vasica Janče s cerkvijo svetega Miklavža. Planinska zveza Slovenije (PZS) se je letos odločila organizacijo dneva slovenskih planincev prepustiti PD Litija, ki upravlja kočo na vrhu Janč in letos praz-

nuje sto dvajset let delovanja. Razgledi z vrha so enkratni, čez celo Zasavsko hribovje do Alp na eni strani in do Snežnika na drugi.

PS je tudi letos sodelovala na slavnosti PZS. Tudi tokrat so na pot odšli z avtobusom, ki ga je organiziral Meddruštveni odbor (MDO) planinskih društev (PD) Primorske, v njem so bili še člani Obalnega PD iz Kopra in PD Postojna.

Pristop je bil iz vasi Laze pri Dolskem, po poti, ki se na začetku strmo vzpenja do kmetije Jernač, zatem se po gozdnih cestah vije do vrha. V prijetnem klepetu in druženju je vzpon hitro minil, a dogodki na vrhu so se kar vrstili. Poseben vtis je, kot zmeraj, naredil spreved praporščakov. Član PS Milivoj Filipović - Fičo je tudi letos nosil prapor PD Snežnik. Prijetna srečanja s številnimi znanimi in neznanimi planinci ter posebej prisrčno snidenje s predsednikom PZS Jožetom Rovanom, ki je bil gost PS na letošnjem srečanju Prijateljstvo brez meje, organiziranem aprila na Reki. Lepo je bilo na Jančah, druženje je, žal, prehitro minilo. **Darko Mohar**

29. junij–5. julij, Dolina Završnice, Slovenija, Mladinski gorniški tabor

V okviru sodelovanja PS KPD Bazovica s PD Snežnik iz Ilirske Bistrice, kate-rega pridružena članica je tudi PS KPD Bazovica, sta se letošnjega mladinskega gorniškega tabora udeležili tudi mladi planinki iz reškega društva, med vodniki pa je bil znova tudi dolgoletni član PS Andrej Grlica. Za objavo povzemamo zapis s spletne strani bistriškega društva (<https://pdsneznik.si>): *V prijetni dolini Završnice je potekal že 26. mladinski gorniški tabor za osnovnošolce v organizaciji PD Snežnik Ilirska Bistrica. Vreme nam je bilo več kot naklonjeno, da smo izpeljali vse načrtovane aktivnosti. ... Štiriintrideset udeležencev je bilo glede na starost razdeljenih v štiri skupine, ki so osvajale*

okoljske vrhove, prilagojene njihovim zmoglostim, med drugim Stol, Vrtačo, Roblek, Ajdno in Mali vrh. Dneve brez tur smo preživeli ob vodnih igrah, planinsko obarvanih delavnicah, nogometnem turnirju, ustvarjanju in preprostem druženju ob Završniškem jezeru. **Marjana Mirković**

Grad Kamen, foto:
www.pdsneznik.si

5.–6. julij, Izlet na Debelo peč

Skupna značilnost več vrhov s pridevnikom 'debeli' ali 'tolsti' je, da so okrogli in ponavadi niso težko dostopni, čeprav izjeme potrjujejo pravilo. PS je po monogih letih spet obiskala Blejsko kočo na Lipanci in okoliške vrhove, višje od 1900 m, tudi dvatisočake, kot osnovna cilja Debelo peč (2014 m) in Mrežce (1965 m). Izlet se je začel in tudi končal izredno lepo. Z rezervacijo prenočišča ni bilo težav, vreme se je izboljšalo, čeprav je bil za soboto napovedan dež, v nedeljo pa plohe, na koncu je padlo le nekaj kapljic dežja. Hrana v koči je bila odlična, tudi spanje na skupnih ležiščih v redu, domačini pa krasni.

Vzpon na Debelo peč je bil daljši in naporejši kot na Mrežce. Oblaki so zakrili sonce, malce je tudi pihljalo, tako da hoja ni bila naporna. A z vrha užitekarski razgledi na vse strani. Spodnje Bohinjske gore daleč na jugu, dolina Krme in vrhovi visoko nad njo, v ozadju očak Triglav, sramežljivo skrit v oblakih. Na drugo

stran daleč v dolini Mojstrana, vrhovi Karavank nad Savsko dolino in v ozadju še vrhovi avstrijskih Alp. Posebno navdušujoče je bilo alpsko cvetje vseh barv in oblik. Zvečer malce druženja, kajti veljalo se je spočiti za naslednji, krajši, a strmejši vzpon na Mrežce. Po izhodu s strme poti na travnat greben se je v vsej moči pokazal Triglav, mogočen in izzivalen. No, s tem izleta ni bilo konec. Vožnja skozi dolino Radovne, ene najlepših slovenskih rek, do Mojstrane, in klepet pri gostoljubnih prijateljih. A bo članom PS uspelo spet priti v ta kraj? Čakajo še vrhovi, kot so Vrh Razorja (1899 m), Debeli vrh (1959 m), Veliki Selišnik (1954 m), Viševnik (2050 m) in – zakaj ne – Mali Draški vrh (2132 m).

Zapisal: Darko Mohar Posnetki: Renata Jerkov in Marino Dubrović

Na Debeli peči, arhiv
Renata Jerkov

Ekskurzija v EPK Nova Gorica

"V soboto, 17. maja, smo skupaj s skupino iz Pulja obiskali Novo Gorico, ki je skupaj z Gorico čezmejna Evropska prestolnica kulture. Najprej smo obiskali grad in muzej Kromberk. Zelo zanimivo mi je bilo videti razstave in slišati nekaj o zgodovini tega kraja, najbolj zanimive pa so mi bile fotografije in predmeti iz moderne zgodovine Nove Gorice.

Nato smo obiskali Frančiškanski samostan Kostanjevica. Tam sem prvič slišal za "rože Bourbon" oziroma vrtnice Bourbon. Vrtnice so bile prekrasne in zelo lepo so dišale. Zanimivo mi je bilo, da je tam pokopan en francoski kralj skupaj z njegovo družino in tajnikom. Notranjost cerkve je bila zelo lepa, zanimiva pa je bila tudi samostanska knjižnica. ... Preden smo se vrnili domov, smo obiskali še Pomnik miru in razgledni stolp Cerje. Tam nam je gospa veliko povedala o samem Pomniku miru in zgodovini kraja. Nato smo si ogledali tudi kratek dokumentarni film o prvi svetovni vojni. Razgled z vrha stolpa je bil čudovit, čeprav vreme ni bilo idealno, saj je bilo oblačno. S stolpa je razgled segal na vse strani in bilo je mogoče videti Jadransko morje, Furlansko nižino, Julijske Alpe in Vipavsko dolino, pa tudi Trst in Tržič.

Ta izlet mi je bil zelo všeč. Spoznal sem nove ljudi, videl zanimive kraje in hkrati sem imel priložnost poslušati slovenski jezik od izvornih govorcev. Naučil sem se tudi veliko o slovenski kulturi."

Marko Krajnović, DPS v KPD Bazovica

Ekskurzija v EPK Nova Gorica

"Kot vsako leto smo udeleženci dopolnilnega pouka slovenščine z Reke in iz Pulja tudi letos krenili na ekskurzijo v Slovenijo. Naša učiteljica je Vida Srdoč in z njo smo lani obiskali dolino reke Soče. Nestrpnost smo pričakovali njeno izbiro letošnje destinacije in datum odhoda. Tokrat se odpravljamo proti Novi Gorici. Ogledali si bomo grad Kromberk, Frančiškanski samostan Kostanjevica in Pomnik miru Cerje. Vsega se veselimo, vse nas navdušuje. Smo kot majhni

Zanimiv izlet, foto: Anita Hromin

otroci, ki se veselijo šolskega izleta. Pred potjo nam je učiteljica predstavila značilnosti območja, kamor se odpravljamo, zgodovinska dejstva, ogledali smo si dokumentarne filme o gradu in samostanu. ... Potovanje se je začelo. ... Prispemo v Novo Gorico, nato pa do našega prvega cilja, grada Kromberk. Sprejme nas vodič in nas popelje po razstavnem prostoru. Mislim, da se je učiteljica dogovorila z vsemi vodniki, da bojo z nami govorili izključno slovensko. Tudi to je njen način, da nas pripravi do tega, da poslušamo govorni jezik in ga sprejmemo. Navsezadnje je to del našega izobraževanja. Zanimive so mi fotografije o razvoju Nove Gorice, njeni gradnji in življenju ljudi v petdesetih letih prejšnjega stoletja. Pričevanje iz časa, ki mu je pripadalo moje najzgodnejše otroštvo. Za mlajše člane skupine je to neznana preteklost. Čas ob ogledu vseh prostorov hitro mine, zato hitimo do našega naslednjega cilja, Frančiškanskega samostana Kostanjevica in načrtovanega srečanja z lokalnim vodnikom. Tokrat je vodnica. Ima mikrofona in vsi jo dobro slišimo. Ženska je zabavna in ves čas se smejimo. Zdi se, da jo vsi dobro razumejo. Da ne bo videti, kot da smo se samo sprehajali po samostanu, bom na kratko opisala, kaj smo tam videli in se naučili. Samostan je dobil ime po kostanjevem gozdu, ki je nekoč rasel na pobočju hriba, na katerem stoji samostan. Manjša cerkev je bila prvotno zgrajena v 17. stoletju. Od takrat do danes se je celoten cerkveno-samostanski kompleks širil in spreminjal njegov videz. Notranjost cerkve je prenovljena. Veliko število manjših in večjih fresk, obrobjenih s štukaturo, krasi stene in strop cerkve. Zanimivo bi bilo, če bi imeli priložnost slišati zvok orgel. Samostanska knjižnica hrani veliko število starih rokopisnih cerkvenih knjig, inkunabule in prvo slovensko slovnico s posvetilom njene avtorja Adama Bohoriča. Kostanjevica je posebna tudi po svoji grobnici. V njej so posmrtni ostanki zadnjega francoskega kralja Karla X. in članov njegove družine iz dinastije Bourbon. V samostanskem vrtu so zasajene številne vrtnice burbonke, katerih zbirka se vsako leto povečuje. Sledil je odmor. Še pravi čas, ker je kmalu začel padati dež. Ko je dež ponehal, nas je čakala še ena znamenitost za ogled. Spomenik miru na Cerju na Krasu. Monumentalni kamniti stolp, visok 25 metrov, predstavlja spomin na vse branitelje slovenske zemlje od Prve svetovne vojne do osamosvojitve Slovenije. Navdušila me je velika oljna slika slovenskega slikarja Rudija Španzla, Ples življenja in smrti. Slika opozarja na nesmisel vojne, katere posledice ne smejo biti pozabljene. Na simboličen način so prikazane grozote vojne na Soški fronti v Prvi svetovni vojni. Vsak detajl na sliki ima svoj globlji pomen, ki nam ga je prijazna vodička potrpežljivo razložila. Ko se povzpemo po nadstropjih proti vrhu zgradbe, si lahko ogledamo tudi druge eksponate. Z vrha spomenika, s katerega seže razgled v vse smeri neba, je bil lep razgled na Vipavsko dolino. Verjamem, da bi bil razgled še lepši, če oddaljene gore ne bi bile zavite v deževne oblake. Tam nekje so bile Alpe, na nasprotni strani pa morje. In potem nazaj na avtobus in vožnja proti Reki. Mislim, da smo bili vsi navdušeni nad ekskurzijo, vsem kar smo videli in druženjem."

Ksenija Rendić, DPS v KPD Bazovica

6. maj, Filozofska fakulteta (FF), Reka

Lektorat slovenskega jezika

Vredno, ko FF na Reki praznuje svoje dneve (5.–9. maj), smo se tudi lektorji tujih jezikov pridružili praznovanju z dvema dogodkoma, ki sta povezala jezike, poezijo, kulturo in mesto samo.

6. maja smo Eszter Tamasko, Biljana Stojanovska, Agnieszka Rudkowska in Klemen Lah, učitelji madžarskega, makedonskega, poljskega in slovenskega jezika, pripravili dogodek z naslovom S ključem jezika odpiramo vrata sveta: jezikovni kviz in sodobna madžarska, makedonska, poljska in slovenska poezija. Številne študentke in študenti so najprej prisluhnili sodobni poeziji iz štirih jezikovnih prostorov, nato pa svoje znanje in občutek za jezik preizkusili v kvizu o tako imenovanih lažnih prijateljih – besedah, ki v različnih jezikih zvenijo podobno, a pomenijo nekaj povsem drugega. Kviz je požel veliko navdušenja, najboljše ekipe pa so za nagrado prejele značilne izdelke in specialitete iz naših držav.

Naslednji dan smo lektorji poljskega, madžarskega in slovenskega jezika orga-

nizirali še dveurni vodeni ogled mesta pod naslovom Reka skozi oči lektoratov. Sprehod po mestu je zbral okrog štirideset udeležencev, tako študentov, profesorjev kot drugih Rečanov, ki smo jim predstavili točke, kjer so svoj pečat mestu pustili slovenski, madžarski in poljski umetniki, znanstveniki ali kulturni ustvarjalci. Mesto se je znova pokazalo kot živahen prostor srečevanja kultur in zgodovin, naš ogled pa kot živa izkušnja medkulturnega učenja.

Oba dogodka sta pokazala, kako jezik odpira vrata v svet in hkrati ustvarja skupnost. Na fakulteti ali pa v mestu. Klemen Lah

Spoznavanje mesta, foto: Klemen Lah

13. junij, Primorsko-goranska županija (PGŽ), Reka

Memorandum o sodelovanju v projektu CENTINOSS

Vsi partnerji projekta CENTINOSS (CENTerza INovacijev SocialniOskrbi) – PGŽ, reški Dom starejših Kantrida in Fundacija Univerze na Reki ter Dom Nine Pokorn Grmovje in Alma

Mater Europaea – so podpisali Memorandum o razumevanju z namenom zagotoviti dolgoročno nadaljevanje sodelovanja in ohraniti rezultate, dosežene pri projektu, ki poteka od marca 2024 in se bo zaključil februarja prihodnje leto. Projekt je sicer financiran s strani programa Interreg SI-HR.

Gre za projekt, v celoti ocenjen na skoraj sedemsto tisoč evrov (690.147,87 EUR) in osredotočen na razvoj novih modelov zagotavljanja socialnovarstvenih storitev za starejše in ranljive skupine, manj povezane z družbo in bolj izpostavljene tveganju socialne izključenosti. Glavni cilj projekta je krepiti čezmejno sodelovanje med deležniki v sistemu socialnega varstva, zdravstva in sorodnih področij za izboljšanje zdravja in kakovosti življenja starejših in oseb z duševnimi motnjami

na čezmejnem območju Slovenije in Hrvaške ter krepiti partnerstvo in sodelovanje organizacij, ki skrbijo zanje. Navedeno naj bi dosegli z izboljšanjem kakovosti oskrbe in sodelovanja med organizacijami, ki izvajajo socialnovarstvene storitve. Projekt bo med drugim predvidoma razvil nove modele oskrbe, vzpostavil mrežo sodelovanja med organizacijami za oskrbo starejših, razvil čezmejno strategijo razvoja socialnovarstvenih storitev v skupnosti, vzpostavil nov čezmejni Center za socialne inovacije, namenjen prenosu dobrih praks ter izobraževanju prostovoljcev in zaposlenih, ki izvajajo socialnovarstvene storitve, ter zagotovil trajnost rezultatov projekta tudi po uradnem zaključku. Več: www.pgzh.hr, www.almamater.si.

Marjana Mirković

Bojana Čilić, Melita Rauhar, Dragica Marač in Suzana Mežnarec Novosel, foto: www.pgzh.hr

Pozdravljeni!

Marjani sem že pred časom predlagala, naj poišče drugega "dopisnika" iz Slovenije, kajti postajam neizvirna, zmanjkuje mi idej o tem, katere svoje misli naj delim z vami, in res nikogar ne želim dolgočasiti. Tudi svet je dolgočasen (in grozen), vojne kar trajajo, še naprej pa ga v glavnem vodijo na eni strani psihopati in na drugi ljudje brez hrbtenice. Povedala sem vam že, da politike, naše, vaše in njihove, spremljam le še toliko, da sem na tekočem. Škoda je izgubljanja energije za nekaj, na kar ne moreš vplivati, še manj spremeniti. Bolje je iti na vrt in tam preživeti tudi lepe poletne večere.

Dragica Jaksetič

Vreme to poletje za vse nas ni bilo tipično, moje poletje pa je bilo res netipično. Moj najstarejši vnuk je končal prvi razred, njegovi starši pa so bili brez institucionalnega varstva zanj. Moja nona je bila vedno doma, vedno nam na razpolago. Jaz in tašča mojega sina sva noni, a bova v službi do svojega 65. leta. Tako da smo si letošnjih devet počitniških tednov razdelili starši otrok in noni. In ker v službi ne moreš manjkati tri tedne za vnuke in še dva zase, smo za razliko od prejšnjih poletij ostali doma in temeljito (z otroki) spoznali plaže, ki so primerne za otroke: prodnate plaže v Preluki (kot Preluku pravimo Bistričani) in na Kantridi. Kdo bo mulce v vročini matral po tisti vijavaja cesti še eno uro do Moščeniške!

Na začetku sem bentila, ma kaj se to pravi?! Kaj nikomur v tej družbi za ta problem – starši brez varstva otrok – ni mar? Kaj nihče ne vidi, da starih mam, ki bi bile v pokoju in bi bile vselej na razpolago, ni več, večina nas mora delati do svojega 65. leta. Da, čisto tipično: ker je varstvo otrok predvsem ženski problem, se ga institucionalno ne rešuje, ne organizira, zanj se ne nameni denarja ... kot da problema ni, sem sociologizirala. Tako kot plače drugih poklicev, ki jih zasedajo predvsem ženske, na primer medicinske sestre. Ča bi bil to predvsem moški poklic, bi bile plače že zdavnaj urejene in noben medicinski brat ne bi bežal v druge službe. Recimo na blagajno ene izmed trgovskih verig.

A glej ta naključja! Odprem Delo in opazim naslov *Problem varstva otrok, ki ni institucionalno rešen* ali nekaj podobnega. Berem, koliko deset tisoč staršev si vsako leto v Sloveniji jemlje (zlorablja) "bolovanja", zato da lahko med šolskimi počitnicami ostajajo doma s svojimi prvo- in drugošolci, za katere ni več niti vrtca niti šole. Pa da bo prihodnje leto na voljo toliko in toliko denarja za organizacije, javne zavode ipd., ki bodo pripravljene organizirati varstvo. Evo! Ste videli, kako učinkovita je ta naša država?! Jebelacesta, na nekaterih področjih takšna v zadnjem času res postaja.

Ampak po resnici povedano, ti trije tedni z malčki so bili odlični! Tudi "tadruha" nona je rekla, da so se teden dni na Krku imeli zelo lepo. Torej ne bi več bentila, ti dnevi so bili res dragoceni in jih ne zamenjam za nič drugega, za nobeno Copacabano ali sončni Hvar.

Pa še nekaj: Preluk, nekdanji kamp, je res neverjetna "plaža". Razbita stavba nekdanje restavracije, cesta, ki si to ime komaj zasluži, vendar urejeni WC-ji, bi-feji in tuši. Na plažah s kamenčki se tare družin z malimi otroki na žgočem soncu, upokojenci že zgodaj zjutraj zasedejo najboljše parcele v senci grmov. Pod borovci nekdanjega kampa pa se vsako jutro utaborijo še ostali domačini, upokojenci in upokojenke, ki se vsi med sabo poznajo. Prav simpatično je (nekaj časa!) spremljati njihove pogovore. Ti se vrtijo zlasti okrog njihovih psičkov, ki se skupaj z lastniki senčijo na brisačah pod borovci. No, in ti domačini so nekega dne na glas debatirali o tem, o čemer sem razmišljala tudi sama: kljub razriti cesti in razbitinam imamo vendarle ta privilegij, da vedno najdemo brezplačno parkirišče, po možnosti v senci, da je prostora veliko in se ga vedno najde za dve brisači ter da nikomur ni treba pod "mus" plačati ležanja na plastičnih ležalnikih, poravnanih kot sardele v škatli, in pod plačanimi marelami.

In zvečer, ko so otroci spet pri starših? Ležanje na domačem plastičnem ležalniku s knjigo v roki. Katero? Za finale poletja odlični hrvaški: Marina Vujičić: Pitanje anatomije in Zoran Ferić: Putujuće kazalište. Gospa v reški knjigarni, ki mi jih je prodala, pa mi je svetovala še: Marina Vujičić: Susjed in knjigo odlične madžarske pisateljice Magde Szabo: Izina balada. Imate krasen knjižni trg! Ugasnite televizijo in si pojdite kupiti knjigo. Pol cenejša je kot pri nas in marsikatera tudi vsaj pol boljša.

■ Dragica Jaksetič
dragicajaksetic@gmail.com

Suzana Matušan Avgustini: "Navdušuje me žar, s katerim zbor poje!"

Profesorica glasbene kulture Suzana Matušan Avgustini od začetka letošnjega leta vodi MePZ KPD Bazovica. Zaposlena je sicer na reški OŠ Eugen Kumičič in nasploh vsestransko angažirana na področju glasbe: vodi različne projekte, v okviru društva Glasbeni vrtljak otroška zbora Tratinčica in Toretta ter priznani program neformalnega učenja glasbe za malčke in starše Music Together, sklada otroške pesmi in pesmi popularne glasbe za festivale ter na njih tudi nastopa kot pevka – tako je med drugim skupaj z Natkom Štiglicem, dobro znanem reški slovenski skupnosti, in klapo Tič na letošnjem festivalu Melodije Istre in Kvarnerja zapela tretjenagrajeno pesem To je ljubezen (Natko Štiglič, Ljubica Bestulić Stanković in Aleksandar Valenčić) –, občasno pa tudi kot violinistka sodeluje v nekaterih glasbenih sestavih. Prejela je več priznanj in nagrad, med drugim lani, ob svetovnem dnevu učiteljev, ki se praznuje 5. oktobra, kot ena najuspešnejših za izjemno pedagoško delo tudi nagrado Primorsko-goranske županije. Ima družino in sinova v najstniških letih, kar vse skupaj pomeni polno zaseden urnik in zahteva dobro organiziranost.

Vodenje MePZ KPD Bazovica je prevzela najprej kot krajšo časovno zamenjavo, a kmalu privolila, da ostane. To je njeno prvo delo s starejšo generacijo in dosežanje izkušnje v društvu pohvalno ocenjuje: "Svoj čas sem sicer na neki prireditvi v Domu upokojencev na Kantridi vskočila kot zamenjava vodenja za njihov zbor, ampak to delo z vašim društvom je nekaj drugega in resno zastavljeno. Posebej me v zboru veselijo ljubezen do petja in predanost na vajah, kamor nekateri prihajajo tudi iz drugih

krajev, ter disciplina in tudi druženje. Vse to je zame velika odgovornost in trudim se, da izkazano zaupanje, za katero sem vsem v zboru zelo hvaležna, z delom, ki ga imam rada in v njem uživam, tudi upravičim po svojih najboljših močeh. Strah na prvih urah sem kmalu premagala, zahvaljujoč iskreni in naklonjeni podpori v zboru. Pomoč pa je še vedno dobrodošla, saj slovenščine kljub temu, da mi je jezik blizu in imam več stikov s kolegi/cami, ki so študirali v Ljubljani ali tam živijo, ne

Suzana Matušan Avgustini, portal Stilueta/osebni arhiv

razumem povsem in so nujni nasveti glede naglasa ipd. V določeni meri je to omejitev, obenem pa tudi izziv in novost, vpogled v glasbeno literaturo drugega govornega področja in kulture."

Suzana Matušan Avgustini pravi, da posebej občuduje voljo in zavzetost pri petju, tudi na vajah, ki vselej potekajo v prijetnem ozračju: "Navdušuje me žar, s katerim zbor poje! Čas na vajah mine, kot bi mignil, pesem se ob veselju in smehu vselej sliši celo med polurnim odmorom, tako da se vsi domov vračamo vedro razpoloženi in v pričakovanju novega srečanja. Dodatno nas povezuje tudi skupina, vzpostavljena na družbenem omrežju WhatsApp, kot priložnost za izmenjavo različnih sporočil, izkušenj in doživetij. Vse pohvale tudi predsedniku zbora Borisu Rejcu, ki mu uspe izrabiti priložnosti in poskrbeti za vse nastope."

Suzana Matušan Avgustini je z MePZ KPD Bazovica letos nastopila na reviji Primorska poje in taboru slovenskih pevskih zborov v Šentvidu pri Stični, o vtisih in željah pa pravi: "Ne glede na to, da je na Reki in v okolici vrsta pevskih zborov, sta me obe srečanji presenetili, enako z izvedbo kot revijalno organizacijo. Želela bi si, da je tega več tudi na našem območju, v takšni obliki potekajo namreč le nastopi otroških zborov, drugi pa so tekmovalne narave. Za MePZ KPD Bazovica pa si želi, da bi se v prihodnje članstvo okrepilo, z moškimi glasovi in ženskimi, predvsem sopranom, ter seveda, da bi pridobilo tudi mlajšo generacijo."

Obet za ohranitev dolgoletne pevske tradicije v društvu pa vidi tudi v načrtovanem otroškem ali mladinskem zboru, ki ga je z veseljem pripravljena tudi sama voditi in poskrbeti za prve nastope ■ Marjana Mirković

Grad Kromberk, foto: Anita Hromin

Narcise, foto: Milivoj Filipović

Triglav, foto: Renata Jerkov

Lika, arhiv PS

Pogled na kočo na Golici, foto: Milivoj Filipović

Na Golici, foto: Milivoj Filipović

Pogled na Novo Gorico, foto: Anita Hromin